

бництво кукурудзи на зерно має високий рівень енергетичної ефективності.

Основними чинниками, що визначають енергетичну ефективність виробництва сільськогосподарських культур є: біокліматичні умови (фотосинтезуюча активна радіація, вміст гумусу в ґрунті, кількість опадів, температурний режим, властивості сортів та гібридів, що використовуються); технологічні чинники (система сівозмін, обробітку ґрунту, удобрення, боротьби зі шкідниками та хворобами); рівень технічного забезпечення (система машин і обладнання, технічний стан засобів виробництва, матеріально-технічне забезпечення); організаційно-економічні чинники (рівень кваліфікації працівників, організація виробництва, облік і контроль, мотивація працівників).

Висновки. Запропонована енергетична оцінка виробництва сільськогосподарських культур дозволяє порівняти та оцінити різні технології виробництва, обрати оптимальний варіант раціонального використання природних, матеріальних ресурсів та енергії.

Література:

1. Біоенергетична оцінка сільськогосподарського виробництва (Науково-методичне забезпечення) / [Ю. О. Тараріко, О. Ю. Несмашна, О. М. Бердніков, Л. Д. Глущенко, Г. І. Личук та інші]. – К. : Аграрна наука, 2005. – 200 с.
2. Буга В. К. Энергоемкость сельскохозяйственной продукции : [монография] / В. К. Буга, Г. Ф. Добыш, А. А. Мицкевич. – Минск : Ураджай, 1992. – 128 с.
3. Бузовський Є. А. Інновації в оцінюванні енергетичної ефективності та енергоемності сільськогосподарського виробництва / Є. А. Бузовський, О. Д. Витвицька, В. А. Скрипниченко // Агроінком. – 2008. – № 7 – 10. – С. 50 – 56.
4. Вітвіцький В. В. Методологічні аспекти енергетичного аналізу механізованих процесів у рослинництві / В. В. Вітвіцький, А. О. Полещук // Продуктивність агропромислового виробництва (економічні науки). – 2009. – № 11. – С. 73 – 79.
5. Гришко В. В. Енергозбереження в сільському господарстві (економіка, організація, управління) / В. В. Гришко, В. І. Перебийніс, В. М. Рабштина. – Полтава : ВАТ “Видавництво “Полтава”, 1996. – 280 с.
6. Перебийніс В. І. Енергетичний менеджмент : [навчальний посібник] / В. І. Перебийніс. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2004. – 232 с.

Рецензент – д.е.н., доцент Писаренко В.В.

УДК 330.322

СВОЄЧАСНЕ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ТВАРИННИЦТВО – ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

Кошель С.Л., аспірант

Полтавська державна аграрна академія

Дослідження присвячено теоретичному обґрунтуванню та розробці науково обґрунтованих пропозицій і практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення економічної ефективності тваринництва на підставі підвищення інвестиційної привабливості сільського господарства та активізації інвестиційних процесів.

The study deals with the theoretical substantiation and development of scientifically based suggestions and practical recommendations aimed at improving the economic efficiency of livestock on the basis of improving the investment attractiveness of agriculture and investment processes.

Постановка проблеми. Інвестиційні процеси є одними із визначальних фінансово-економічних процесів розвитку економіки. Своєчасне залучення інвестиційних ресурсів в достатніх об'ємах та їх раціональне використання дозволяє розширювати об'єми виробництва, впроваджувати новітні технології та підвищувати якість продукції. Обов'язковою умовою забезпечення економічного зростання є здійснення державою виваженої інвестиційної політики в сільськогосподарському виробництві. Аграрний сектор посідає важливе місце в економіці України і формує 16-17 % валової продукції. Однак на галузь припадає лише 3,7-5,0% інвестицій в економіку країни. Потреби в інвестиціях у сільське господарство України, зокрема, у тваринництво, є дуже значними, тому важливо забезпечити мобілізацію всіх можливих інвестиційних ресурсів. Залучення коштів приватних інвесторів як інвестиційного джерела є на сучасному етапі економічного розвитку найважливішим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми здійснення інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві розглядаються в роботах Г. Александера, Є. Бабець, К. Берестового, Г. Бірмана, І. Бланка, Л. Гітмана, А. Гайдучького, М. Герасимчука, Є. Ланченко, С. Мацибори, Т. Майорової, Л. Мармуль, П. Саблука, П. Стецюка, Н. Сербіненко, А. Третяк, В. Федоренка, У. Шарпа, А. Юзефовича, М. Яхяєва та інших. Однак дослідження, що проводяться в цьому напрямку, актуальні на будь-якому етапі розвитку економіки, а в умовах дефіциту інвестиційних ресурсів набувають особливої цінності, як у теоретичному так і практичному аспектах.

Постановка завдання. Ринковий розвиток сільського господарства значною мірою залежить від інвестиційного забезпечення. Відтак, в Україні необхідно створити сприятливі умови для залучення інвестицій в аграрний сектор, в тому числі у тваринницьку галузь, без якої неможливий розвиток сільського господарства. Мета дослідження – визначити причини низької інвестиційної привабливості тваринницької галузі й аграрного сектора у цілому, проаналізувати заходи, спрямовані на формування інвестиційно-інноваційної моделі розвитку сільського господарства та залучення інвестицій у тваринницьку галузь Полтавщини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівень інвестиційної привабливості сільського господарства України в цілому та аграрних підприємств, зокрема, є досить низьким. Однією з основних причин банкрутства значної частини сільськогосподарських підприємств є незадовільний стан матеріально-технічної бази, що спричинено низькою платоспроможністю сільськогосподарських товаровиробників. При цьому, аналізуючи досвід провідних підприємств тваринницької галузі, варто відмітити, що досягти високої ефективності сільськогосподарського виробництва можливо завдяки інвестиціям. Зміцнення інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах неможливе без підвищення економічної ролі держави, посилення державного регулювання. Економічними важелями регулювання інвестиційної діяльності підприємств є грошово-кредитна, податкова, цінова, бюджетна, інвестиційна політика держави. Для активізації й підвищення ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств особливо важливе значення мають збільшення дотацій і компенсацій держави, подолання диспаритету цін на сіль-

ськогосподарську та промислову продукцію, здешевлення кредитів, зменшення податків, розширення держзамовлення.

Доцільним у даному напрямку є державна підтримка аграріїв, що реалізується через створення і застосування іпотечних механізмів, а також механізмів державної кредитної підтримки довгострокових інвестиційних проектів не лише у сфері виробництва сільськогосподарської продукції, а й, насамперед, у сфері переробки. Важливим напрямом державної підтримки у сфері інвестування аграрно-промислового виробництва має стати підтримка інноваційного розвитку аграрної сфери на рівні держави та окремих регіонів.

Позитивним у практиці інвестування аграрно-промислових підприємств з боку держави є науково обґрунтовані регіональні інвестиційні програми, що мають на меті підтримку розвитку певних великомасштабних аграрно-промислових підприємств, що у перспективі можуть стати основою для задоволення продовольчих потреб країни. Інвестор приносить у сільське господарство сьогодні - не тільки значні капітальні вкладення, що допомагають фінансовій стабілізації підприємства, але й ефективний менеджмент, який розглядає сільське господарство як сферу бізнесу.

Основними джерелами інвестування аграрних підприємств є власні кошти, бюджетні ресурси та кошти, залучені з комерційних джерел. Вкладення і повернення інвестицій на підприємствах галузі, як правило, формує ефективність господарювання, вирішує питання конкурентоспроможності виробництва на зовнішньому і внутрішньому ринках. Разом із тим, створення нових і модернізація основних засобів підприємств через інвестування, пов'язано з ризиками їх здійснення. На це впливають: економічна ситуація, нестабільність умов інвестування і використання прибутку, коливання ринкової кон'юнктури, цін, валютних курсів, невизначеність природно-кліматичних умов сільського господарства. Тому, здійснюючи інвестиції, підприємства повинні розробляти організаційно-економічний механізм реалізації того чи іншого проекту, визначати сценарії, які набувають дії при змінах виробничої ситуації.

Для активізації інвестиційної діяльності важливе значення має розвиток інтеграційних процесів у сфері агропромислового виробництва. Створення аграрно-промислових підприємств, характерною особливістю яких є замкнуте коло виробничого процесу, що органічно поєднує виробництво, переробку, зберігання і реалізацію готового продукту, значно прискорює вкладення капіталу для примноження прибутку, отримання вищих показників господарської діяльності та досягнення соціального ефекту на селі.

Для залучення іноземних інвестицій в аграрні підприємства в умовах, що склалися, необхідно розробити комплекс заходів, спрямованих на поліпшення інвестиційного клімату, стабілізацію правового середовища, забезпечення гарантій і страхування інвестиційної діяльності, вдосконалення системи стимулювання та податкових пільг з метою капіталізації прибутку і реінвестування доходів від іноземного капіталу.

За прогнозами міжнародних експертів, капіталовкладення в український агропромисловий комплекс (АПК) в період з 2010 по 2012 рр. складуть близько 1 млрд. 870 млн. дол. Головним надбанням країни, яке відрізняє Україну від усіх інших держав, є родюча земля в сприятливих кліматичних умовах. При

цьому, інвесторам, які планують вкласти гроші у вітчизняне тваринництво, відомо, що із-за суворих зим необхідно забезпечити тварин не лише стаціонарними і теплими фермами, але і достатньою кількістю кормів, а це робить виробництво м'ясо-молочної продукції дорожчим, порівняно з країнами Центральної і Південної Америки, Австралії і навіть Європи.

У процесі виконання Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року формується інвестиційно-інноваційна модель розвитку сільського господарства, що зумовлено посиленням конкурентної боротьби на ринку сільськогосподарської продукції та інтеграції України у міжнародний економічний простір.

Формування зазначеної моделі забезпечується шляхом:

- розроблення та виконання державних, регіональних та інших програм розвитку галузі;

- досягнення випереджувальних темпів приросту інвестицій за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел;

- розвитку ринку інноваційної продукції;

- створення інноваційних парків на базі існуючих аграрних науково-дослідних установ та навчальних закладів;

- формування інвестиційної підтримки фермерських господарств з першочерговим її спрямуванням на реалізацію інноваційних проектів;

- використання на конкурсних засадах бюджетних коштів для інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку села;

- спрямування однієї третини надходжень до дорожніх фондів на інноваційний розвиток шляхової мережі у сільській місцевості;

- створення економічних умов для розвитку органічного землеробства;

- фінансування розвитку матеріально-технічної бази наукових установ агропромислового комплексу у обсягах, які щороку становлять не менш як 6 відсотків вартості основних засобів;

- удосконалення системи державного замовлення на об'єкти інтелектуальної власності;

- надання переваги сільськогосподарським товаровиробникам у процесі конкурентного відбору інноваційних проектів для їх фінансової підтримки за рахунок коштів держави;

- урегулювання амортизаційної політики у господарствах, що орендують майно;

- поглиблення міжнародного співробітництва в інноваційній сфері;

- підвищення рівня комерціалізації результатів наукових досліджень та інновацій;

- формування та розвитку інфраструктури дорадчої діяльності, здійснення заходів щодо підвищення ефективності функціонування дорадчих служб.

Здійснення заходів, спрямованих на формування інвестиційно-інноваційної моделі розвитку сільського господарства, забезпечить надходження близько 20 млрд. гривень інвестицій у галузь з 2015 року.

Тваринництво є пріоритетним напрямком розвитку для Полтавської області. Особливо перспективні для Полтавщини скотарство та свинарство.

Упродовж двох останніх років в області намітилась тенденція до стабілі-

зації поголів'я великої рогатої худоби, у тому числі корів в сільськогосподарських підприємствах області. У цьому напрямку Полтавщина посідає перші місця серед регіонів країни. Що ж сприяло цьому? Під час виконання Програми розвитку галузі тваринництва Полтавської області Головним управлінням агропромислового розвитку Полтавської облдержадміністрації особлива увага приділяється впровадженню промислових технологій виробництва продукції тваринництва, селекційно-племінній роботі, підвищенню генетичного потенціалу тварин. Також дуже активно підтримується залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій у будівництво нових та реконструкцію існуючих виробничих об'єктів.

У минулому році було реалізовано 19 інвестиційних проектів (із будівництва і реконструкції тваринницьких об'єктів (сума інвестицій склала близько 1 млрд. грн.) Зокрема, наприклад, у галузі скотарства:

– в ПП «Білоцерківська агропромислова група» побудовано першу чергу молочного комплексу з доїльним залом на 500 голів корів;

– введено в експлуатацію доїльний блок в СВК «Батьківщина» Котелевського району на 700 голів корів;

– в ТОВ «АФ ім. Довженка» Шишацького району діє молочний комплекс з доїльним залом на 500 голів корів.

В галузі свинарства розпочався спільний російсько-український проект ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина» із залученням інвестицій на суму 250 млн. грн., потужністю 55 тис. голів продуктивних свиней та виробництво 5,5 тис. тонн м'яса свинини на рік. Активно над залученням інвестицій в розвиток тваринництва працюють в Глобинському, Котелевському, Семенівському, Миргородському, Шишацькому і Пирятинському районах.

У 2012 році в області в галузі тваринництва планують реалізувати 27 інвестиційних проектів загальною вартістю близько 600 млн. грн. У планах удосконалення племінної і продуктивної якості тварин на основі підвищення їх генетичного потенціалу та вихід на показник 21-23 нетелі на 100 голів корів. Планують також й надалі розвивати базу кормовиробництва шляхом перегляду структури кормової бази тваринництва з врахуванням передового вітчизняного та зарубіжного досвіду аби забезпечувати безперебійною годівлею худоби соковитими кормами протягом всього року.

Висновки. Інвестиційна привабливість сільського господарства України й, зокрема, тваринництва, недостатня, що зумовлено негативними ознаками інвестиційного клімату: нестабільністю законодавства, недостатнім рівнем розвитку інфраструктури аграрного ринку, низькою платоспроможністю населення, адміністративним втручанням державних органів в агробізнес, нерозвиненістю фінансово-кредитної сфери, лізингу, нерегульованості земельних відносин. Рациональне використання інвестиційних ресурсів, оптимізація джерел інвестування та здійснення ефективною інвестиційною діяльністю господарств повинно базуватись на основі розробки обґрунтованої інвестиційної стратегії, яка передбачає визначення пріоритетних напрямків інвестиційної діяльності, пошук та аналіз альтернативних варіантів інвестування: власні кошти, позикові кошти, залучені кошти, бюджетні асигнування. В Україні повинні діяти регіональні програми розвитку тваринництва, в яких обов'язково повинні бути передбачені заходи, спрямовані на розширення обсягів залучення інвестицій у галузь. Та-

кож доцільне створення на регіональному та районному рівнях структурних підрозділів по залученню інвестицій, які будуть виконувати роль сполучної ланки між інвестором і об'єктом, що має потребу в інвестиціях.

Література:

1. Вітков М. С. Розвиток інвестиційної політики в сільському господарстві України / М. С. Вітков // Економіка АПК. – 2010. - № 3. - С. 54-57.

2. Крючкова І.В., Попельнюхов Р.В. Вплив фінансово-економічної кризи на інвестиційну діяльність в Україні/ Крючкова І.В., Попельнюхов Р.В. // Фінанси України. - 2010. - № 8. - С. 66-71.

3. Макаренко П. М. Цінова політика як фактор підвищення дохідності аграрного виробництва в умовах Світової організації торгівлі/ П. М. Макаренко // Економіка України. - 2009. - № 5. - С.44-48.

4. Панасюк О. Б. Залучення інвестицій в аграрний сектор економіки/ О. Б. Панасюк// Економіка АПК. - 2010. - № 6. - С. 51-53.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В.І.

УДК 338.48:63

АГРОТУРИЗМ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗРІВНОВАЖЕНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Кощенко О.М., асистент

Полтавська державна аграрна академія

Агротуризм є ефективним засобом розвитку і активізації села. В статті досліджується вплив агротуристичної діяльності на зрівноважений розвиток сільських територій.

Agrotourism is the effective tool of the development and liveliness of rural areas. The aim of the study was to exhibit influence of the agrotourism on the development of rural areas.

Постановка проблеми. Зрівноважений розвиток сільських територій об'єктивно передбачає оптимальне щодо обсягів, темпів і глибини поєднання соціального, економічного та екологічного його напрямів. Основними суб'єктами цього розвитку також чисто об'єктивно на місцях є сільські жителі, які в даному випадку можуть виступати як працівники сільськогосподарських підприємств, власники особистих селянських господарств або просто як сільське населення. В залежності від того, у якості кого вони функціонують, відповідно формуються і їх можливості у реалізації своїх функцій щодо розвитку тієї чи іншої сфери сільської території у контексті її зрівноваженого розвитку.

Одним із нових для Полтавщини, і в той же час, актуальних видів несільськогосподарської діяльності – є сільський туризм. В даному випадку особливо проблемним є визначення місця і ролі агротуристичних господарств у розвитку соціальної, економічної і екологічної сфер сільської території.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато науковців займалися дослідженням сільських територій та розвитку сільського зеленого туризму. Фундаментальний внесок було зроблено такими вітчизняними вченими як М. Рутинський, Т. Лужанська, В. Васильєв, О. Любіцева, Г. Горішевський, Ю. Зінько, Я. Маєвський, Г. Шимечко. У працях цих дослідників суттєво розширено теоретичні засади, а також здійснено розробку практичних аспектів розвитку сільського зеленого туризму.